

KNNV

Vogelwerkgroep

De Bevelanden

Mededeling nr. 21

Broedvogelinventarisatie van Den Inkel

2003

**Niels de Schipper
2003**

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Beschrijving onderzoeksgebied	4
2 Werkwijze	4
2.1 Veldwerk	4
2.2 Interpretatie	4
3 Resultaten	5
3.1 Broedvogel overzicht	5
3.2 Soort bespreking	6
3.3 Overige waarnemingen	10
4 Conclusie en Aanbeveling	11
Dankwoord	11
Literatuur lijst	12
Soort kaarten	13

Inleiding

In het voorjaar en de zomer van 2003 werd door de auteur een broedvogelinventarisatie uitgevoerd in het gebied Den Inkel bij Kruiningen.

Het doel van deze inventarisatie was een beeld te krijgen van de verspreiding en aanwezigheid van de broedvogelbevolking.

Mede omdat dit leuke stukje bos nog nooit eerder volledig was onderzocht, en om mijn eigen ervaring en kennis met inventariseren uit te breiden.

Na een korte beschrijving van het onderzoeksgebied en van de gevolgde werkwijze wordt de broedvogelbevolking in het algemeen van het gebied besproken. Ook wordt een aantal broedvogelsoorten uitgelicht.

1 Beschrijving onderzoeksgebied

Den Inkel is ontstaan na de watersnoodramp van 1953. Doordat op de plek daar de dijk doorgebroken was zijn enkele diepe spoelgaten ontstaan. Na het dichten van de dijk met zogenaamde caissons zijn er rond de spoelgaten zanddijken opgeworpen en ingeplant met vooral eik en iep. Tegenwoordig is Den Inkel eigendom van Staatsbosbeheer.

De functie van dit bos is recreatief, dit wordt mede versterkt door de camping Den Inkel die aan dit gebied grenst en zodoende ook opgenomen is in het onderzoeksgebied vanwege het groene karakter.

Het openbare zwembad is om dezelfde reden ook opgenomen in het onderzoeksgebied.

Ook is het voormalige en ontmantelde militaire opslagterrein voor brandstof opgenomen in het onderzoeksgebied. Dit stuk bos is in de jaren zestig ingeplant en is sinds enkele jaren in bezit van een particulier. Het geheel is circa 50 hectare groot.

2 Werkwijze

De broedvogels werden geïnventariseerd volgens de uitgebreide territoriumkartering volgens de normen van de Handleiding Broedvogel Monitoring van SOVON.

In beginsel werd uitgegaan van acht bezoekrondes. De bezoeken vonden plaats vanaf een uur voor zonsopgang tot drie uur erna. En enkele losse waarnemingsrondes in de middag en avond.

Nr.	datum	Start tijd	Eind tijd	Temp.	bewolking	wind	neerslag	zicht	bijzonderheden
1	28-2	7:00	9:00	5	licht	ZO3	geen	goed	
2	15-3	6:30	8:15	3	geen	NO3	geen	goed	
3	29-3	5:30	7:30	10	zwaar	N 3	geen	goed	
4	12-4	6:15	8:00	1	licht	O 2	geen	goed	Koud en stil
5	25-4	5:35	7:30	10	licht	ZO3	geen	goed	
6	10-5	5:00	7:00	9	half	ZW4	geen	goed	
7	25-5	4:45	6:45	11	zwaar	ZW4	licht	goed	Nat en winderig
8	11-6	4:45	6:45	10	licht	ZW4	geen	goed	

2.1 Veldwerk

Tijdens de acht bezoekrondes werden alle potentiële broedvogels op veldkaarten ingetekend. Broedgedrag zoals zang, balts en transport van nest materiaal werd genoteerd, en na de bezoekronde ingetekend op soortkaarten.

2.2 Interpretatie

De interpretatie van de soortkaarten geschiedde volgens de Handleiding Broedvogel Monitoring van SOVON.

Een territorium wordt aangenomen wanneer binnen het onderzoeksgebied voldoende geldige waarnemingen zijn gedaan binnen de soortspecifieke datumgrenzen. Dit betekent dat de feitelijke nestplaats niet bekend hoeft te zijn.

3 Resultaten

In totaal zijn 41 soorten tijdens het onderzoek waargenomen als broedvogel in Den Inkel. Helaas werden enkele soorten als boomkruiper en wielewaal niet waargenomen dit jaar. Dat in tegenstelling tot 1999 (Mark Hoekstein) toen deze wel aanwezig waren. En soorten die wel verwacht zijn en niet aanwezig waren als broedvogel, Spotvogel, Graspieper, Nachtegaal, Grauwe Vliegenvanger, Groenling, Ringmus en Rietgors.

3.1 Broedvogel overzicht

vogelsoort	territoria	Vogelsoort	territoria
Bergeend	5	Merel	19
Wilde eend	10	Zanglijster	11
Kuifeend	2	Grote Lijster	3
Sperwer	1	Bosrietzanger	3
Buizerd	1	Kleine Karekiet	6
Fazant	8	Grasmus	2
Meerkoet	5	Tuinfluitier	4
Waterhoen	2	Zwartkop	6
Houtduif	41	Tiftaf	12
Holenduif	4	Fitis	1
Turkse Tortel	2	Staartmees	1
Zomertortel	9	Pimpelmees	6
Koekoek	1	Koolmees	14
Ransuil	1	Vlaamse Gaai	2
Groene Specht	1	Ekster	1
Grote Bonte Specht	2	Kauw	2
Witte Kwikstaart	1	Zwarte Kraai	1
Winterkoning	22	Spreeuw	1
Heggenmus	10	Huismus	2
Roodborst	3	Vink	2
IJsvogel	1	Putter	1
		Totaal soorten: 41	

3.2 Soort bespreking

Bergeend (5)

Deze karakteristieke soort van de Westerschelde was lastig te inventariseren (net als de andere eendensoorten) omdat nog niet broedende koppels lang rond bleven hangen.

Met als maximum 18 koppels op 11 juni, dit waren veelal jonge vogels.

Aan de hand van de criteria en gedrag van de vogels kom ik op 5 paar.

Wilde eend(10)

De Wilde eend werd verspreid door het gehele gebied gevonden in de buurt van water.

Ook in dit geval werden de waterpartijen van Den Inkel als slaappleaats gebruikt wat het er niet makkelijker op maakte. Het maximum aantal paren was 20 op 2 februari.

Kuif eend (2)

De Kuifeenden hielden zich veelal op in de brede watergang aan de west zijde van Den Inkel.

Sperwer(1)

Zoals al reeds bekend was broedt er 1 koppel Sperwer in den Inkel. Alleraardigst was dat de bouw van het nest te volgen was, de nestbouw startte op 29 maart en het nest was klaar op 25 april. Tijdens de ronde van 5 mei werd vast gesteld dat ze was gestart met eileg, dit geheel passend in de gemiddelde start eileg (4 mei) van dit jaar op de Bevelanden. Helaas mislukte dit broedsel voor het vierde jaar achtereen door onbekende reden.

Buizerd (0-1)

Van de Buizerd is geen daadwerkelijk broedgeval vastgesteld. Wel was er de gehele periode een territoriaal koppel aanwezig. In de nabije toekomst is de kans groot dat ze tot nestbouw over zullen gaan.

Fazant (8)

Van de Fazant zijn werden alle roepende mannetjes op kaart ingetekend. Zodoende werd er een redelijk beeld gekregen van deze exoot.

Meerkoet (5)

De Meerkoet was te vinden in de diverse poelen en sloten met riet vegetatie verspreid over het gebied.

Waterhoen (2)

Ondanks ogenschijnlijk goede biotoop konden er slechts 2 paar vast gesteld worden.

Houtduif (41)

Met 41 paar is deze lastig te inventariseren soort de talrijkste in het gebied.

Holenduif (4)

Een paar had een plekje gevonden in een schuur aan de oostkant, twee paar aan de westkant. Het derde paar had wat minder geluk met de keuze, ze hadden nl. het nest in een hoop snoeiafval gemaakt dat halverwege het broedseizoen door een versnipperaar werd vermaald.

Turkse Tortel (2)

De tortels hadden beiden een territorium gekozen vlak bij de camping. Deze keus zal niet voor niets zijn waarschijnlijk is daar het meeste voedsel te verkrijgen.

Zomertortel (9)

Verrassend was het aantal Zomertortels in het gebied, de eerste liet zich horen op 10 mei.

Koekoek (1)

De Koekoek liet wat lang op zich wachten maar op 25 mei liet hij zich voor het eerst horen. Misschien vanwege de grote territoria die ze meestal aanhouden is hij niet eerder opgemerkt.

Ransuil (1)

De gedragingen van de Ransuil konden prima gevolgd worden net zoals die van de Sperwer. Op de eerste twee rondes kon worden vastgesteld dat ze op hun roestplaats zaten dicht tegen de camping. Op 29 maart zat het vrouwtje op het nest van de Sperwer van vorig jaar dat een 15 tal meters naast het nieuwe Sperwer nest zat. Twee donsjongen waren op 10 mei zichtbaar, die op 25 mei als takelingen voor het laatst luidt bedelend gehoord en gezien werden. Behalve muizen werden ook zangvogels als prooi aangevoerd zoals Merels.

Groene Specht (1)

De altijd vrolijk lachende specht had zijn territorium bij het zwembad, een prima stek overigens, omzoomd met hoge populieren en grasvelden vol met huismieren.

Grote Bonte Specht (2)

De Bonte Specht liet zijn geroffel op dode iepen veelvuldig horen van uit het particuliere bos gedeelte, een tweede paar hield zich op in de boomgaard aan de oost kant van Den Inkel.

Witte Kwikstaart (1)

Dit altijd drukke vogeltje hield zich veel op rond de ingang van de camping waar hij zich te goed deed aan de vele muggen.
De eerste waarneming was op 14 maart.

Winterkoning (24)

Van uit de 24 koninkrijkes werd altijd luid gezongen maar helaas werd hij toch maar tweede op de ranglijst van territoria.

Heggenmus (10)

Deze lastig te inventariseren soort was met 8 territoria wat matig aanwezig.

Roodborst (3)

Verrassend waren de 3 territoria van deze mooie zanger.

Merel (19)

De Merel hield zich lang rustig maar vanaf eind april was hij bij het krieken van de dag overal te horen in gebied.

Zanglijster (11)

Van de Zanglijster werden 11 territoria gevonden met een clustering van 4 rond de camping.

Grote Lijster (3)

De Grote lijster was goed vertegenwoordigd met zijn 3 territoria.

Bosrietzanger (3)

De eerste Bosrietzanger liet zich pas op 25 mei horen in Den Inkel.

Kleine Karekiet (6)

Uit het riet lieten de eerste Karekieten zich op 10 mei horen.

Grasmus (2)

Op 25 april waren deze beide vogels al aanwezig.

Tuinfluiter (4)

Van deze soort had ik iets meer verwacht. De eerste vogel was op 25 april aanwezig.

Zwartkop (6)

Ook de Zwartkop bleef net als de Tuinfluiter wat achter bij de verwachting.
De eerste vogels zongen op 12 april.

Tjiftjaf (12)

Op 14 maart zongen de eerste drie al luid keels hun lied.

Fitis (1)

Deze soort viel mij dus echt tegen, slechts één territorium!
Op 12 april werd hij voor het eerst gehoord.

Staartmees (1)

Van de Staartmees werd een broedgeval vast gesteld.
Vanaf 10 mei werden ze waargenomen met 8 jongen.

Pimpelmees (6)

De Pimpelmees had verspreid over het gebied 6 territoria.
En bleef zoals bijna altijd ver achter de Koolmees.

Koolmees (14)

Vlaamse Gaai (2)

Deze oorspronkelijke bosvogel doet het ook in de Zeeuwse bosjes erg goed.

Ekster (1)

De Ekster had zijn nest midden op de camping in een hoge populier.

Kauw (2)

De Kauwen hadden de schoorsteenpijpen van de campingbeheerder gekraakt om er in te broeden.

Zwarte Kraai (1)

Van de kraai werd een nest gevonden in het oostelijke deel van het bos.

Spreeuw (2)

De Spreeuwen hadden hun intrek genomen onder de pannen van het hoofdgebouw van de camping.

Huismus (2)

Ook hier blijkt weer geen camping zonder Huismussen.

Vink (2)

Leuk vond ik zelf dat er twee Vinken territoria vastgesteld werden. Het lijkt erop dat de soort het steeds beter gaat doen op te Bevelanden.

Putter (1)

Van de Putter was één waarneming tussen de datum grenzen, dus is deze geldig als territoria.

IJsvogel (1)

Vorig jaar werd vastgesteld (Mark Hoekstein) dat er in de grote plas van den Inkel een koppeltje IJsvogel aanwezig was. Na enig geduld en speurwerk kon ook de vermoedelijke nestholte ontdekt worden. Helaas werd broeden toen niet vastgesteld wel werd de overdracht van visjes en copulatie vastgesteld.

Ook dit jaar was het koppel weer aanwezig. Net als vorig jaar werd balts en het overgeven van voer vastgesteld. Na verloop van tijd werd alleen het mannetje maar gezien dat zich vaak bij de nestholte ophield en daar ook regelmatig met visjes invloog, helaas konden geen uitgevlogen jongen worden vastgesteld.

3.3 Overige waarnemingen

28 Februari bezoek ronde 1:

2 Houtsnip
1 Aalscholver
3 Tafeleend
1 Grauwe Gans
1 Ringmus
1 Patrijs

15 Maart bezoekeronde 2:

2 Aalscholver
4 Dodaars
1 Tafeleend

29 Maart bezoekeronde 3:

1 Grauwe Gans
1 Tafeleend
2 Dodaars
1 Vuurgoudhaantje

12 April bezoekeronde 4:

1 Torenvalk
3 Zwartkopmeeuw
4 Dodaars
3 Slobeend
1 Kramsvogel
1 Rietgors
1 Groenling

25 April bezoekeronde 5:

1 Groenling
1 Nachtegaal
1 Grauwe Gans

25 Mei bezoekeronde 7:

1 Tafeleend
1 Grauwe Gans

11 Juni bezoekeronde 8:

1 Fuut
1 Grauwe Gans

4 Conclusie en Aanbeveling

De algemene conclusie uit deze broedvogelinventarisatie is dat Den Inkel het met 41 soorten broedvogels niet slecht doet, wel zijn van sommige soorten de dichtheden aan de magere kant. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het gebrek van (jong) struweel, daarentegen doen de soorten van opgaand geboomte het goed. Alhoewel soorten als Boomkruiper en Wielewaal het dit jaar af lieten weten.

Positief is te noemen de aanwezigheid van drie soorten roofvogels in het gebied, dit is alleen mogelijk als er genoeg prooi voorhanden is.

Zeer verheugend is de aanwezigheid voor het tweede jaar van een koppeltje IJsvogel dat zelfs een broed poging heeft ondernomen.

De oorzaak van het mislukken van deze broedpoging zal gissen blijven.

Wel zal het verleggen van het druk belopen pad, waar zelfs ATB s veelvuldig gebruik van maken aan de westelijke zijde van de grote plas meer rust geven aan deze in Zeeland zeldzame broedvogel, dit moet met een kleine ingreep mogelijk zijn.

Dankwoord

Voor het tot stand komen van dit rapport gaat mijn dank uit naar Piet de Keuning, boswachter bij Staatsbosbeheer in de beheerseenheid Midden Zeeland, voor het verlenen van toestemming tot het betreden van Den Inkel en het verstrekken van informatie en kaart materiaal van het gebied.

Mark Hoekstein voor het kritisch doornemen van het verslag.

Literatuur Lijst

Van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken. SOVON, Beek-Ubbergen.

Vergeer J.W. 1995. Vogels van de Rode Lijst. KNNV Uitgeverij/ Vogelbescherming Nederland. Utrecht/Zeist.

Vergeer J.W. & G. van Zuylen 1994. Broedvogels van Zeeland. Uitgeverij KNNV / Stichting Uitgeverij SOVON

Hoekstein M. 1999. Broedvogels in de Hals van Zuid-Beveland, telling in kader van het atlasproject 1998-2000. SOVON-rapport 1999. Beek-Ubbergen.

G. Rozenmeijer & N. de Schipper 2002 / Aantallen en Broedresultaten van roofvogels in Noord- en Zuid-Beveland in 200-2002. Rapport Roofvogelwerkgroep van KNNV vogelwerkgroep de Bevelanden.

G. Rozenmeijer & N. de Schipper, Broedonderzoek van de sperwer en boomvalk op Noord- en Zuid-Beveland in 2003